

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กนก วงศ์ตระหง่าน. การเกิดและขยายเมืองกรุงเทพฯ : การศึกษาทางการเปลี่ยนแปลง. เอกสารทางวิชาการหมายเลข 21 เพื่อประกอบการสัมมนา "สองทศวรรษรัตนโกสินทร์: ความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทย, เอกสารโรเนียว 2525.

การเคหะแห่งชาติ, ฝ่ายปรับปรุงชุมชน. การปรับปรุงชุมชนแออัด. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์รุ่งเรืองประมวลศิลป์, 2534.

"-----", ศูนย์วิชาการ. จุลสารข้อมูลที่อยู่อาศัย.

"-----". โครงการแก้ปัญหาชุมชนแออัด ตามแผนพัฒนาที่อยู่อาศัย และแก้ปัญหาชุมชนแออัด ของการเคหะแห่งชาติ ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). 2535.

กรุงเทพมหานคร. แผนพัฒนากรุงเทพมหานคร ฉบับที่ 4. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ส่วนท้องถิ่น กรมการปกครอง, 2534.

คณะกรรมการวางแผนพัฒนาเมือง คณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. แนวทางการพัฒนาเมือง ในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 7 (พ.ศ.2535-2539). 2534.

จิราภรณ์ เตชะรงค์ศักดิ์. "การศึกษาความได้เปรียบ-เสียเปรียบระหว่างเคหะชุมชนชานเมืองที่มีแหล่งงานและไม่มีแหล่งงาน". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.

จันทิมา ฉัตรไตรสิทธิ์กุล. "การศึกษารูปแบบการตั้งถิ่นฐานของชาวชุมชนแออัดในกรุงเทพมหานคร". วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529.

สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. "การศึกษาพื้นที่ที่มีศักยภาพและความเหมาะสมในการพัฒนา. รายงานผลการศึกษาเพื่อกำหนดกรอบการวางแผนพัฒนากรุงเทพฯ ฉบับที่ 4. 2534.

เสาวคนธ์ สุตสวัสดิ์ และคณะ. การศึกษาผลกระทบจากการแก้ปัญหาชุมชนแออัด โครงการ
จัดที่อยู่อาศัยใหม่. รายงานวิจัยเสนอต่อกระทรวงมหาดไทย, 2534.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. มูลค่าผลิตภัณฑ์ภาคและจังหวัด
1981-1991. อุตสาหกรรม.

"-----". รายงานการศึกษาเรื่อง คน
จนเมือง. เอกสารประกอบการสัมมนา แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2537), 2534.

ภาษาอังกฤษ

- Anuchat Pounksomlee and Helen Ross. Impact of Modernization and Urbanization. 1992.
- Joan Bijl and Associate. Slumm Eviction and Relocation in Bangkok. Research of Delft University of Teachnology, 1992.
- Jones, R.. Factors promoting Urbanization. Essay on World Urbanization.
- PADCO and LIF. Bangkok Land and Housing Market Assessment. Final Report Submitted to NESDB, 1990.
- Philip M Hauser. Urbanization : An Overview. The Study of Urbanization. John Wiley & Sons, 1965.
- Smailes, A.E.. The Definition and Measurement of Urbanization. Essay on World Urbanzation.
- Sapon Pornchockchai. The Future of Slums and Their Employment The case of Bangkok. Presented Paper to ILO, 1993.
- "-----". Bangkok Slum Review and Recommendation. Bangkok, 1992.

ภาคผนวก

สำหรับกลุ่มที่สามารถอาศัยอยู่ในชุมชนใหม่โดยไม่ย้ายถิ่นฐาน
โดย
นายวิชัย วิรัตน์พันธ์ นิสิตภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
ร่วมกับ
มูลนิธิพัฒนาที่อยู่อาศัย

ชุมชนที่สำรวจ _____ แบบสอบถามเลขที่ _____
ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ (หัวหน้าครอบครัว) _____
ผู้สำรวจ _____ สัมภาษณ์เมื่อ _____

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพเศรษฐกิจและสังคม

1. ท่านมีบ้านเกิดที่ อำเภอ/เขต _____ จังหวัด _____
2. ท่านเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯตั้งแต่ พ.ศ. _____ จำนวน _____ ปี
3. เมื่อย้ายเข้ามาในกรุงเทพฯครั้งแรก ท่านอยู่ที่ ชุมชน _____
ย่าน _____ เขต _____ อาชีพ _____
4. ก่อนที่ท่านจะย้ายมาอยู่ที่นี่ ท่านได้อยู่ที่ ชุมชน _____
ย่าน _____ เขต _____ อาชีพ _____
5. การถือครองที่ดินในที่เดิม 1.เช่า 2.บุกรุก 3.เป็นเจ้าของเอง
4.ให้อยู่ฟรี 5.อื่น ๆ ระบุ _____
6. สาเหตุที่ท่านย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนใหม่นี้ 1.ถูกไล่ที่ 2.ย้ายออกมาเอง
3.เวนคืน 4.อื่น ๆ ระบุ _____
7. ท่านได้รับการศึกษาในระดับใด 1.ไม่ได้ศึกษา 2.ประถมต้น
3.ประถมปลาย 4.มัธยมต้น
5.มัธยมปลาย/ปวช. 6.อนุปริญญา/ปวส.
7.ปริญญาตรี หรือสูงกว่า
8. ท่านมีความสามารถพิเศษอะไร 1.ช่างด้านก่อสร้าง(ไม้, ปูน, ลี) 2.ช่างเครื่องยนต์
3.ช่างเหล็ก 4.ช่างไฟฟ้า
5.ช่างเครื่องประดับ 6.ช่างอิเล็กทรอนิกส์
7.อาหาร 8.ตัดผม
9.อื่น ๆ ระบุ _____
10. ท่านมีอาชีพพิเศษหรือไม่ 1.มี ระบุ _____ 2.ไม่มี

CARD 1 :

1			2
3			5

	6	
7		8

11

--	--

--	--

 12

13

--	--

--	--

 16

17

18

19

20

22	

 21

11. ในช่วงสิบปีก่อนที่ท่านจะย้ายเข้ามาอยู่ในชุมชนใหม่นี้ ท่านได้ย้ายที่อยู่ไปยังที่ใดบ้าง และไปประกอบอาชีพอะไร

ครั้งที่	พ.ศ.	ย้ายไปที่ / ที่ตั้ง	อาชีพ	สถานภาพ	ที่ทำงาน	สาเหตุที่เปลี่ยนอาชีพ
1		ย้ายจาก _____ ไปที่ _____				
2						
3						
4						
5						
6						
7						
8						

บันทึกข้อมูลเพิ่มเติม :

คำถาม	ชุมชนเดิม	ชุมชนใหม่	
12. ท่านมีสมาชิกในครอบครัวกี่คน			
.....	
13. จำนวนสมาชิกที่อยู่ที่บ้านเป็นประจำทุกวัน			
.....	
14. จำนวนสมาชิกที่มีรายได้			
คำถาม	อาชีพ	สถานะ	รายได้
15. อาชีพ, สถานะ, รายได้ต่อเดือนของสมาชิก			
- หัวหน้าครอบครัว			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....
- สมาชิก คนที่ 1			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....
- สมาชิก คนที่ 2			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....
- สมาชิก คนที่ 3			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....
- สมาชิก คนที่ 4			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....
- สมาชิก คนที่ 5			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....
- รวมรายได้ทั้งครอบครัว			
เดิม			
.....
ใหม่			
.....

23 24

25 26

27 28

29 30

32 36

37 38

40 44

45 49

50 54

คำถาม	ชุมชนเดิม	ชุมชนใหม่
22. ท่านมีอาชีพอะไร		
23. สถานที่ทำงานของท่านอยู่ที่ใด		
24. ระยะทางจากที่ทำงานถึงบ้านท่านห่างกัน		
25. ท่านใช้เวลาเดินทางไปทำงานเท่าไร		
26. ท่านเดินทางด้วยพาหนะอะไร		
27. ค่าเดินทางไป-กลับ ต่อเดือนของท่าน		
28. ท่านออกไปทำงานในเวลากี่โมง		
29. ท่านกลับจากทำงานถึงบ้านกี่โมง		
30. ลักษณะบ้านของท่านเป็นอย่างไร (ตึก, ไม้, ครึ่งตึกครึ่งไม้, 1 ชั้น, 2 ชั้น)		
31. ที่ดินของท่านมีพื้นที่เท่าไร (ตรว.) (กขย)		
32. บ้านของท่านมีพื้นที่เท่าไร (ตรม.)		

66 [] [] 71

70 [] [] 77

72 [] [] [] 74

75 [] [] [] 77

CARD 3
1 [] [] 2 [] 3 []

4 [] [] [] [] 7

3 []

9 []
10 []

11 [] [] 12

13 [] [] [] [] 16

17 [] [] [] [] 20

33. ในช่วง 1 ปีแรกที่ท่านอยู่ในชุมชนใหม่แห่งนี้ ท่านเกิดปัญหาอะไรบ้าง และมีการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างไร
- ปัญหาภายในชุมชน (น้ำ, ไฟ, ทางเท้า, ธรรมชาติ ฯลฯ) _____
 - _____
 - ปัญหาเรื่องงาน (อาชีพ, รายได้, การเดินทาง) _____
 - _____
 - ปัญหาส่วนตัว _____
 - ปัญหาของบุตร _____
 - ปัญหาอื่น ๆ _____
 - _____

ส่วนที่ 2 : การศึกษาความรู้สึกพึงพอใจต่อชุมชนเดิมและชุมชนใหม่ ทั้งเปรียบเทียบ

275

กำหนดเปรียบเทียบ และตัดสินสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ว่า ชุมชนใหม่ดีกว่าชุมชนเดิมหรือไม่

คำถาม	ดีกว่า	เท่ากัน	แย่กว่า
1. ขนาดของที่ดิน (ความรู้สึกพึงพอใจ)			
2. พื้นที่ให้สอยในบ้าน (ความสะดวกสบาย)			
3. ความมั่นคงในที่ดิน			
4. ความแข็งแรงของบ้าน			
5. ความสะอาดภายในชุมชน			
6. เสียงรบกวน			
7. ปัญหาน้ำท่วม			
8. ปัญหาโจรผู้ร้าย			
9. คุณภาพอากาศ			
10. ทางเดินภายในชุมชน			
11. การรับบริการน้ำประปา			
12. การรับบริการไฟฟ้า			
13. การระบายน้ำในชุมชน			
14. ความสัมพันธ์กับเพื่อนบ้าน			
15. การเข้าร่วมในกิจกรรมชุมชนของชาวบ้าน			
16. การให้เวลาแก่ครอบครัว			
17. การมีเวลาในการพักผ่อน			

21

22

23

24

25

26

27

28

29

30

31

32

33

34

35

36

37

คำถาม	ดีกว่า	เท่ากัน	แย่กว่า
18. ความสะดวกในเข้า-ออกนอกชุมชน			
19. ความสะดวกในการเดินทางเข้าเมือง			
20. ความสะดวกในการไปรักษาพยาบาล			
21. ความสะดวกในการไป ร.ร. ของบุตร			
22. ความสะดวกในการซื้ออาหาร			
23. ความสะดวกในการเดินทางไปทำงาน			
24. ความใกล้-ไกล สถานที่ทำงาน			
25. ความสะดวกในการไปวัด/ทำบุญ			
26. ความสะดวกในการเยี่ยมญาติพี่น้อง-เพื่อน			
27. จากรายได้-รายจ่ายของท่าน ท่านรู้สึก ฐานะทางครอบครัวของท่านเป็นอย่างไร	ดีขึ้น	เท่าเดิม	แย่ลง
28. เงินออม	มากกว่า	เท่ากัน	น้อยกว่า
29. หนี้สิน	น้อยกว่า	เท่ากัน	มากกว่า

38 39 40 41 42 43 44 45 46 47 48 49 50 50

30. หลังจากที่ท่านอยู่ในชุมชนนี้มากกว่า 1 ปีแล้ว ท่านต้องการจะย้ายออกจากชุมชนนี้หรือไม่

ย้าย เพราะ _____

ไม่ย้าย เพราะ _____

31. สมมติว่าท่านมีโอกาสเลือกที่อยู่อาศัยอีกครั้งหนึ่ง ท่านจะเลือกพื้นที่ในบริเวณใด โดยที่ไม่
เอาพื้นที่ในย่านเขตใจกลางเมือง และที่เดิมที่เคยอยู่ และมีเหตุผลอะไรที่เลือกที่นั้น

ประวัติผู้เขียน

นายวิชัย วิตกพันธ์ เกิดวันที่ 7 กันยายน พ.ศ. 2507 ที่เขตหนองจอก จังหวัด กรุงเทพมหานคร สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาการปกครอง ภาควิชา รัฐศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในปีการศึกษา 2528 จากนั้นในปี พ.ศ. 2529 ได้เข้าทำงานในโครงการสาธารณสุขมูลฐานสำหรับแม่และเด็ก มูลนิธิเด็ก-อ่อนในสลัม พื้นที่ชุมชนกองขยะอ่อนนุช ในตำแหน่งผู้ช่วยผู้จัดการโครงการฯ ในปี พ.ศ. 2530-2532 เข้าทำงานด้านการพัฒนาที่อยู่อาศัยผู้มีรายได้น้อย ร่วมกับมูลนิธิพัฒนาที่อยู่-อาศัยในตำแหน่งเจ้าหน้าที่สนาม และต่อมาเปลี่ยนมาทำงานด้านข้อมูลและข่าวสาร จากนั้น เข้าศึกษาต่อในหลักสูตร การวางแผนภาคและเมืองมหาดบัณฑิต ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เมื่อพ.ศ. 2532 และหลังจากจบตามหลักสูตรการเรียนได้เข้าร่วมทำงานวิจัย กับมูลนิธิ สถาบันที่ดิน ในตำแหน่งผู้ช่วยนักวิจัย เป็นเวลาประมาณ 6 เดือน ปัจจุบันทำงานกับ บริษัท Agency for Real Estate Affairs จำกัด ในตำแหน่งผู้จัดการฝ่ายวิจัย